

Vodiči su općenito na zlu glasu. Spominjem samo dva razloga: većinom su pisani radi unosnosti t. j. zarade. Drugi je razlog, što pisci ili izdavači, varaju svijet tvrdeći, da sve opisuju iz iskustva, a većinom je to puko prepisivanje iz starijih knjiga i putopisa, koji su se i opet u mnogo slučajeva obazirali samo na tuđe opise. Tako se opisivanje nekih neistinitih stvari i neke pogreške opetuju kod više vodiča i u više izdanja.

U Vodiču Palestine od navedenih profesora nije tako. Pisci su svi do jednog proputovali uzduž i popreko Orijent (bliži, semitski orijent). Poznati su i priznati od svih kao osobiti poznavaoци onih krajeva kao palestinolozi među prvima. Asumpcionisti OO. Gerner-Durand, Quénard, Dresaire, Marchet poznati su i po svojim drugim radovima, koji raspravljaju o Istoku. Svoje znanje i poznavanje Palestine postavljaju sada u ovo svoje najnovije djelo.

U historijskom su opisivanju odmjereni. Nije im cilj, da dobiju što više na opsegu. Pišu sa svrhom, da ih čitaoci shvate, pa da u današnjim hodočasnicima probude osjećaje kršćanske biblijske prošlosti. Prikazivanje im je zorno, živo i slikovito. Čitaocu se pred očima nižu novi običaji Palestine, različiti od onih u doba Gospodinovo: novi zakoni, rezultati najnovijih iskopina i što je vrlo važno daju upute (na punih 20 stranica) o ekskurzijama u Transjordaniju. To je tim važnije i za hodočasnike i znatizeljne turiste, kao i za posjetnike radi nauke, jer ni danas nije zaštićen onaj kraj; zadnjih par godina pače još manje nego prije.

Utvrđeno je i dokazano, da se pretorij nalazio nedaleko hrama, u tvrđavi Antonija (str. 128—129), o čemu je prošle godine napisao specijalnu studiju dominikanac P. H. Vincent u svom klasičnom djelu: »Jerusalem, couvent de l'Ecce Homo«. Pa i članak »Lithostratos« u Revue Biblique XLII (1933) 83—113.

Dr. Nikola Žuvić.

Dr. Franz M. Willam: Das Leben Jesu im Lande und Volke Israel. Freiburg im B., 3. izd. 1934, str. XII + 529.

Willam je vrlo uvažen pisac u Austriji. Radi lijepog stila i dramatičnog pripovijedanja zamolili su ga prijatelji, da napiše život Isusov. God. 1929. putuje u Palestinu a god. 1933. izlazi knjiga pod gornjim naslovom. Odmali je bila razgrabljena, pa je tiskano drugo i treće izdanje (14.000 do 20.000). Priređuju se prijevodi na holandskom, francuskom, engleskom, talijanskom, španjolskom, poljskom, japanskom, kineskom i mađarskom jeziku. Bečki kardinal Innitzer u ovogodišnjoj korizmenoj poslanici preporuča Willamovu knjigu kao obiteljsko štivo i veli, da će to postati pučkom knjigom.

Knjiga je ukrašena s 33 fotografske snimke posred teksta. U dodatku je karta Palestine. U prikazivanju slijedi hronološki sinopsu evanđelja. Nema nota, niti ikakva naučnog aparata. Na početku pojedinog poglavlja donosi u masno-tisku evanđeoski tekst, zatim štampani tumač. Da bude slobodniji i jasniji u tumačenju umetnuo je između biblijskih perikopa posebna poglavlja iz arheologije, geografije i kulturne historije Palestine. Potpuno odgovara naslovu »im Lande« opisujući pejzaže, gradove, klimu, floru i faunu; »im Volke Israel«, povjesno stanje i odnose ljudi, stranaka između sebe i prema Mesiji, pa običaje u Kristovo doba i danas.

S ovog stanovišta stoji Willamov Život Isusov nad Lippertovim i Papi-nijevim. Po ovim opisima biva puku i jasnija ona riječ u crkvi na početku evanđelja: »U ono vrijeme...« Krist nastupa pred čitaocima u svojoj zemlji i okolini: bliz je jer se prikazuje u sadašnjici.

Auktor je upotrebio sva raspoloživa sredstva i pomagala, pa tako i pomoćne nauke: jezike, navlastito grčki i aramejski, historiju i egzegezu. Pisac je tako bio sposoban protumačiti mnogu biblijsku rečenicu i zgodu. Na str. 98. govori o svadbenim običajima u Palestini, a već na str. 100. o svadbi u Kani. Čitaocu je tada shvatljiv izvještaj sv. Ivana, 2, 1—11. Prije nego što govori o susretu Isusovom sa Samaritankom, izvješćuje na str. 114.—117. o velikom manjku pitke vode u Palestini. S tim u vezi jasnija je poredba Isusova Iv. 7, 38. Opsjednuti su većinom boravili po Galileji. Zato govori o Galileji hagoim, da unapred otkloni poteškoće. Mjesto, gdje opisuje slike narodnog govora, direktan je uvod (str. 223.) u priče Isusove. I ovako nastavlja do konca knjige dajući evanđelju etnološko-topografski okvir.

Dr. Willam je pokazao, kako je moguće naučne rezultate dati u pučkoj formi, a da ništa ne gube od svoje vrijednosti. Djelo će dobro poslužiti osim u dnevnoj upotrebi i hodočasnici u sv. zemlju.

Dr. Nikola Žuvić.

Dimnet Ernst: Die Kunst des Denkens. Übertragen und bearbeitet v. Clotilde T. Schweiger. 2. Aufl. XIV. 292 S. Freiburg i. Br. 1934. Herder.

Ova originalna knjiga francuskog pisca, napisana prvo na engleskom jeziku u Americi, namijenjena je široj publici i nema znanstvenih pretenzija. Pisac hoće da pomogne današnjem čovjeku da ispravno misli i da se tako nauči mudro živjeti. Stoga teži za kratkoćom i jasnoćom, ne služi se filozofsko-naučnim izrazima i ne polaže važnosti na bibliografiju. Njemu nije stalo do znanstvenog prinosa o mišljenju, nego do praktičnih uputa za postizavanje vještine i okretnosti u mišljenju.

Na duhovitim primjerima, kojima vrvi cijela knjiga, ilustrira pisac svoje stanovište. On smatra da se vještina u mišljenju jedino postizava stavljanjem pogodnih uvjeta za intelektualni rad. Tako onda prelazi na razne zapreke mišljenja, koje dolaze u obzir za normalnog čovjeka srednje inteligencije. Pri tom oštro kritizira američansku »prosvietu« i američanski uzgoj (76—88); to je jedno od najzanimljivijih poglavlja. Nažalost odviše favorizira današnji evropski kulturni tip, ma da među ostalim osuđuje »duhovitost« francuskog uzgoja, koji ide na račun prave inteligencije. Pitajući se o sudbini darovitog mladića nakon školovanja, izvrsno karakterizira ove dvije oprečne uzgojne tendencije: »Was wird aus ihm sobald er die Schule verlässt? In Amerika ein rauher Bursche, ganz aus Muskeln, Forschheit und Lebensgier zusammengesetzt; in Frankreich ein schlanker Jüngling, ausschliesslich Gehirnmensch, völlig unvorbereitet für das Leben, durchaus geneigt, Ideen für Wirklichkeiten und Worte für Ideen zu nehmen« (96). Unatoč staroj poslovice, koja veli, da je život najbolji uzgojitelj čovjeka, pokazuje pisac štetne utjecaje sebičnih uspjeha ili neuspjeha na samostalnost i nepristranost mišljenja pod maskiranim motivom životne mudrosti. Kao pomoćna sredstva navodi čitav niz prak-